Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0343

Izvajanje režima pogojenosti s pravno državo

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. decembra 2025 o izvajanju režima pogojenosti s pravno državo (2025/2061(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti členov 2, 4(3) in 7,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

– ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

– ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah in njenih protokolov,

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o pogojenosti) in sporočila Komisije z dne 18. marca 2022 z naslovom Smernice o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije[2] (smernice iz leta 2022),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost[3] (v nadaljnjem besedilu: uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu

---

1 UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
2 UL C 123, 18.3.2022, str. 12.
3 UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko[4] (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah),

– ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije[5] (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba),

– ob upoštevanju Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2022/2506 z dne 15. decembra 2022 o ukrepih za zaščito proračuna Unije pred kršitvami načel pravne države na Madžarskem[6],

– ob upoštevanju Sporočila Komisije z dne 12. januarja 2024 o uporabi Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije (COM(2024)0017),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. junija 2025 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2024[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. maja 2025 o prenovljenem dolgoročnem proračunu za Unijo v spreminjajočem se svetu[8],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. januarja 2024 o načrtovani ukinitvi glavnih struktur za boj proti korupciji na Slovaškem ter posledicah za načelo pravne države[9],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. novembra 2022 o oceni, kako Madžarska spoštuje pogoje pravne države v okviru uredbe o pogojenosti, in stanju glede madžarskega načrta za okrevanje in odpornost[10],

– ob upoštevanje svoje resolucije z dne 8. marca 2022 o krčenju prostora za civilno družbo v Evropi[11],

---

4 UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
6 UL L 325, 20.12.2022, str. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2506/oj.
7 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0129.
8 Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0090.
9 UL C, C/2024/5712, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5712/oj.
10 UL C 167, 11.5.2023, str. 74.
11 UL C 347, 9.9.2022, str. 2.

– ob upoštevanju resolucije z dne 8. julija 2021 o oblikovanju smernic za uporabo splošnega režima pogojenosti za zaščito proračuna Unije[12],

– ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča 03/2024 z dne 22. februarja 2024 z naslovom Pravna država v EU – Izboljšan okvir za zaščito finančnih interesov EU, vendar tveganja še vedno obstajajo,

– ob upoštevanju sodb Sodišča Evropske unije z dne 16. februarja 2022 v zadevah C-156/21, Madžarska/Evropski parlament in Svet Evropske unije[13], ter C-157/21, Republika Poljska/Evropski parlament in Svet Evropske unije[14],

– ob upoštevanju Sklepa Komisije z dne 13. decembra 2023 o ponovni oceni izpolnjevanja pogojev iz člena 4 Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 na pobudo Komisije po Izvedbenem sklepu Sveta (EU) 2022/2506 z dne 15. decembra 2022 glede Madžarske (C(2023)8999),

– ob upoštevanju Sklepa Komisije z dne 16. decembra 2024 v skladu s členom 7(2) Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije v zvezi s pisnim obvestilom Madžarske glede člena 2(2) Izvedbenega sklepa Sveta (EU) 2022/2506 z dne 15. decembra 2022 (C(2024)9140),

– ob upoštevanju letnih poročil Komisije o stanju pravne države,

– ob upoštevanju ugotovitev misij Odbora za proračunski nadzor za ugotavljanje dejstev na Madžarskem od 15. do 17. maja 2023 in Slovaškem od 26. do 28. maja 2025,

– ob upoštevanju mnenja Evropskega odbora regij z dne 2. aprila 2025 z naslovom Lokalna in regionalna perspektiva pri izvajanju načela pravne države v Evropski uniji[15],

– ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 30. aprila 2025 z naslovom Ekonomska razsežnost pravne države,

---

12 UL C 99, 1.3.2022, str. 146.

13 Sodba Sodišča z dne 16. februarja 2022, Madžarska/Evropski parlament in Svet Evropske unije, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97.

14 Sodba Sodišča z dne 16. februarja 2022, C-157/21, Republika Poljska/Evropski parlament in Svet Evropske unije, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

15 UL C, C/2025/3169, 20.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3169/oj.

– ob upoštevanju poročila o izvajanju uredbe o pogojevanju s pravno državo, ki ga je julija 2025 objavil generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve[16],

– ob upoštevanju študije, ki jo je zahteval Odbor za proračun, z naslovom Orodja za zaščito proračuna EU pred kršitvami načel pravne države: uredba o pogojenosti v kontekstu[17],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju skupnih razprav Odbora za proračun in Odbora za proračunski nadzor v skladu s členom 59 Poslovnika,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve,

– ob upoštevanju poročila Odbora za proračun in Odbora za proračunski nadzor (A10-0240/2025),

A. ker EU temelji na spoštovanju človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, kot je določeno v členu 2 PEU; ker se te vrednote odražajo v temeljnih pravicah iz Listine, kot so enakost žensk in moških, nediskriminacija ter pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepanja, in so v skladu s pravom EU ter nacionalnim pravom in praksami ter vključene v mednarodne pogodbe o človekovih pravicah; ker je spoštovanje teh skupnih vrednot temelj pravic prebivalcev EU; ker imajo organizacije civilne družbe in drugi deležniki pomembno vlogo pri dejanskem spodbujanju pravne države v praksi;

B. ker je Sodišče Evropske unije v različnih sodbah ugotovilo, da so vsi skladi, programi in financiranje EU izraz načela solidarnosti med državami članicami in morajo temeljiti na medsebojnem zaupanju, kar predpostavlja spoštovanje vrednot iz člena 2 PEU, Listine in načela lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU; ker je poleg tega potrdilo jasno povezavo med spoštovanjem pravne države in učinkovitim izvrševanjem proračuna EU v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja in zaščite finančnih interesov EU;

---

16 Evropski parlament: Generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve, *Rule of Law Conditionality Regulation – European Implementation Assessment* (Uredba o pogojevanju s pravno državo – evropska ocena izvajanja); Evropski parlament, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2861/0161872.

17 Rubio, E. in drugi: „The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context“, Evropski parlament, Generalni direktorat za notranjo politiko, tematski sektor za proračunske zadeve, april 2023.

C. ker lahko vsako jasno tveganje, da posamezna država članica resno krši načela pravne države, vpliva na temeljne pravice državljanov EU v vseh državah članicah, na zaupanje, solidarnost in lojalno sodelovanje med državami članicami ter na ključne dosežke EU, kot so prosto gibanje oseb, delovanje enotnega trga in neodvisnost medijev;

D. ker je v skladu z uredbo o pogojenosti EU pooblaščena, da pravočasno sprejme sorazmerne finančne ukrepe za zaščito svojih finančnih interesov, kadar kršitve načel pravne države v državi članici vplivajo na dobro finančno poslovodenje proračuna EU ali obstaja resno tveganje, da bodo vplivale nanj; ker je bila uredba sprejeta kot del svežnja o večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 po dolgih in težavnih pogajanjih med sozakonodajalcema, zlasti zaradi poskusov nekaterih držav članic, da bi pogajanja o večletnem finančnem okviru povezale s pogajanji o mehanizmu pogojevanja s pravno državo; ker je od začetka veljavnosti 1. januarja 2021 zavezujoča za vse države članice;

E. ker uredba o pogojenosti dopolnjuje druge instrumente, ki ščitijo proračun EU pred tveganji zaradi kršitev načel pravne države;

F. ker uredba o pogojenosti od Komisije zahteva, da spremlja stanje pravne države v vseh državah članicah, ukrepi na podlagi te uredbe pa so bili doslej predlagani in sprejeti le v primeru Madžarske; ker so se od Poljske zahtevale dodatne informacije;

G. ker je pomembno zaščititi legitimne interese končnih prejemnikov in upravičencev do sredstev EU; ker morajo države članice, ki jih zadeva odločitev na podlagi uredbe o pogojenosti, poročati o izpolnjevanju svojih obveznosti do končnih prejemnikov in upravičencev;

H. ker je Komisija izdala smernice, v katerih je pojasnila uporabo uredbe o pogojenosti; ker je Parlament menil, da je besedilo uredbe jasno in da za njeno uporabo ni potrebna dodatna razlaga;

I. ker je Komisija pravno zavezana, da Parlament obvešča o svojih uradnih obvestilih državi članici, za katero meni, da se utegnejo v njej kršiti načela pravne države, in o vseh ukrepih, ki se predlagajo, sprejmejo in odpravijo v skladu z uredbo o pogojenosti;

J. ker je Komisija januarja 2024 v skladu s členom 9 uredbe o pogojenosti objavila poročilo, v katerem je ocenila uporabo zakonodaje; ker je z analizo edinega razpoložljivega primera potrdila, da so sprejeti zaščitni ukrepi učinkoviti in imajo potencial za prihodnost, vendar je tudi ugotovila, da je še prezgodaj za dokončne sklepe in da bi bilo mogoče na podlagi obsežnejšega nabora praktičnih primerov bolje opredeliti možne izboljšave;

K. ker je decembra 2024 zadevna država članica v skladu s členom 7(3) uredbe prvič dokončno izgubila proračunska sredstva, za katera so bile sprejete obveznosti, ki so bila začasno ustavljena zaradi uporabe uredbe o pogojenosti, ker država članica v zahtevanem roku ni odpravila prvotno ugotovljenih pomanjkljivosti;

L. ker je Komisija 16. julija 2025 objavila svoj predlog večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034[18]; ker obstaja jasna povezava med vidiki pravne države, vključenimi v predloge načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva[19], ter mehanizmom pogojenosti;

M. ker je namen tega poročila pregledati izvajanje uredbe o pogojenosti, tudi kar zadeva medsebojno delovanje z drugimi instrumenti EU, v skladu z vlogo Parlamenta, kot je določena v tej uredbi, da bi se opredelile prednosti in pomanjkljivosti njene uporabe ter izdala priporočila za njeno prihodnje izvajanje;

Uvedba režima pogojenosti in pravni okvir

1. opozarja, da je pravna država ena od temeljnih vrednot EU in da je njeno spoštovanje bistveni predpogoj za dobro finančno poslovodenje in učinkovito uporabo sredstev EU; poudarja, da je to bistveno za zaščito zaupanja državljanov v EU in za zagotavljanje, da sredstva EU prinašajo oprijemljive koristi v vseh državah članicah;

2. poudarja, da je uredba o pogojenosti, sprejeta v letu 2020, osrednji steber za zaščito proračuna EU pred tveganji zaradi kršitev načel pravne države, ki se uporablja za celoten proračun in omogoča kumulativno uporabo različnih ukrepov; poudarja, da bi bilo treba pri uporabi uredbe o pogojenosti spoštovati načelo sorazmernosti; poudarja, da uredba ni časovno omejena, zato se uporablja za sedanje in prihodnje finančne instrumente proračuna EU; vendar ugotavlja, da njeno praktično izvajanje še vedno ni zadostno, in poziva h konkretnim izboljšavam, da bi zagotovili njeno polno učinkovitost;

3. pozdravlja potrditev Sodišča Evropske unije, da je spoštovanje vrednot iz člena 2 PEU stalna obveznost vseh držav članic in predpogoj za uživanje vseh pravic in pogodbenih ugodnosti, ki

---

18 Sporočilo Komisije z dne 16. julija 2025 z naslovom Dinamičen proračun EU za prednostne naloge prihodnosti – Večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034 (COM(2025)0570).

19 Predlog Komisije z dne 16. julija 2025 za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034 ter spremembi Uredbe (EU) 2023/955 in Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565).

izhajajo iz članstva v EU, vključno z dostopom do sredstev EU; naroči Komisiji, naj v celoti izvršuje veljavno zakonodajo in pri tem odraža trditev Sodišča EU ter to poudari v vseh ustreznih obvestilih;

4. poudarja, da se uredbe o pogojenosti in vseh drugih razpoložljivih ukrepov za zaščito proračuna EU pred kršitvami načela pravne države ne sme šteti kot nadomestila za mehanizme za zaščito vrednot iz člena 2 PEU, ki temeljijo na Pogodbah; opozarja, da je mirovanje glasovalnih pravic v skladu s členom 7(2) PEU še vedno mogoče v primerih vztrajnih in hudih kršitev načela pravne države; ugotavlja, da državljani težko razumejo, zakaj imajo države članice, ki vztrajno kršijo načela pravne države, še naprej glasovalne pravice, saj se tako tvega izguba zaupanja v vrednote in postopke odločanja EU;

5. opozarja, da se je „nabor orodij za krepitev pravne države“, ki je na voljo Komisiji, v zadnjem desetletju precej razvil, saj je bilo vanj vključenih več instrumentov za zaščito pravne države, med njimi letno poročilo o stanju pravne države, ki zajema vseh 27 držav članic, horizontalni omogočitveni pogoj v zvezi z uporabo in izvajanjem Listine, določen v uredbi o skupnih določbah, in „super mejniki“, povezani s pravno državo, v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost;

6. poudarja, da je režim pogojenosti proračunske narave, saj je njegov namen zaščititi dobro finančno poslovodenje sredstev EU in finančne interese EU, uporablja pa se le v primerih, v katerih kršitev načel pravne države vpliva na proračun EU ali obstaja resno tveganje, da bo vplivala nanj; poudarja, da se razlikuje od postopka iz člena 7 PEU, na podlagi katerega se kaznujejo hude in vztrajne kršitve vrednot iz člena 2 PEU ne glede na morebitne proračunske posledice;

7. poudarja, da ukrepi za ugotavljanje kršitev na podlagi člena 258 PDEU in člena 6 finančne uredbe ostajajo dopolnilna orodja za sistemske kršitve vrednot iz člena 2 PEU;

8. pozdravlja sodbi Sodišča EU z dne 16. februarja 2022 v zadevah C-156/21 in C-157/21, s katerima je v celoti zavrnilo tožbi Madžarske in Poljske za razglasitev ničnosti uredbe o pogojenosti ter nedvoumno potrdilo veljavnost, pravno podlago in skladnost uredbe s Pogodbo, pa tudi pristojnost EU, kar zadeva pravno državo v državah članicah;

9. opozarja, da uredba o pogojenosti ne vključuje opredelitve „pravne države“ in da niti izčrpno ne opredeljuje primerov, ki pomenijo kršitve pravne države, niti ne obravnava nazadovanja na področju pravne države; opozarja, da so pravila za dostop do sredstev opredeljena v posebni zakonodaji in da je Sodišče EU ugotovilo, da je ta koncept dovolj razvit v sodni praksi in ustavnih tradicijah držav članic, kar omejuje diskrecijo Komisije pri ocenjevanju; zato zavrača vsakršno trditev o pravni negotovosti; poziva Komisijo, naj

sistematično vključuje omejitve državljanskega prostora in napade na akterje tega prostora ter napade na pluralnost medijev kot kazalnike tveganja, kadar so neposredno relevantni za zaščito proračuna ali finančnih interesov EU;

Uporaba uredbe o pogojenosti in ugotovljene težave

Področje uporabe in ukrepi za izvajanje

10. opozarja, da se uredba o pogojenosti uporablja za vse države članice, saj Komisija za vse države članice oceni, ali so izpolnjeni pogoji za sprejetje ukrepov iz člena 4;

11. ugotavlja, da postopek pred sprejetjem ukrepov vključuje več korakov, vključno s pisnim obvestilom Komisije zadevni državi članici, izmenjavo informacij, morebitnimi zavezami zadevne države članice, da bo izvedla popravne ukrepe za izboljšanje razmer, pripombami države članice in po potrebi predlogom Komisije za ukrepe, o katerih Svet v strogem roku odloča s kvalificirano večino;

12. je seznanjen z dodatnimi pojasnili o postopku, ki jih je Komisija zagotovila v smernicah o uredbi o pogojenosti iz leta 2022, in s pregledom praktične uporabe uredbe v poročilu Komisije o uporabi iz leta 2024; vendar obžaluje, da so bile smernice sprejete več kot eno leto po začetku veljavnosti uredbe in da je to prispevalo k dejanski zamudi pri njeni uporabi;

13. obžaluje, da Komisija po začetku veljavnosti uredbe o pogojenosti 1. januarja 2021 ni takoj uporabila člena 6(1) v odziv na nenehne resne kršitve načel pravne države v nekaterih državah članicah, ki so pomenile resno tveganje za finančne interese EU; poudarja, da je Parlament oktobra 2021 po večkratnih pozivih Komisiji, naj ukrepa, v skladu s členom 265 PDEU pred Sodiščem EU začel tožbo proti Komisiji, ker ta ni ukrepala in ni uporabila te uredbe; poudarja, da so pravočasni odzivi Komisije na podlagi jasnih internih rokov bistveni za zaščito proračuna EU;

Poročanje o kršitvah načel pravne države v skladu z uredbo o pogojenosti

14. ugotavlja, da Komisija opozorilo o morebitnih kršitvah načel pravne države prejme z obsežno dokazno podlago, ki vključuje poročila Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF), Evropskega javnega tožilstva (EJT), Evropskega računskega sodišča in Parlamenta, pa tudi s prispevke, ki jih predložijo organizacije civilne družbe, podjetja in žvižgači; poudarja, da so pomembna jasna pojasnila Komisije o tem, kako se ti dokazi upoštevajo pri njenih odločitvah; poziva k ustreznemu financiranju organov, kot so Evropsko javno tožilstvo, urad OLAF, Europol in Agencija EU za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust), da bodo

lahko učinkovito preiskovali kršitve pravne države, ki vplivajo na finančne interese EU;

15. globoko obžaluje nepreglednost ocen Komisije, ki ne privedejo do predlogov za ukrepanje ali so razlog za izbiro drugega instrumenta; poudarja, da se je treba izogibati politično motiviranim ali neutemeljenim trditvam;

16. ugotavlja, da je doslej le zelo omejeno število deležnikov uporabilo standardni obrazec Komisije za pritožbe, ki je priložen smernicam iz leta 2022; priporoča, naj Komisija sprejema pritožbe v kakršni koli pisni obliki; poleg tega poziva k vzpostavitvi zaupnega in uporabniku prijaznega portala za prijave, s katerim se zagotovi varstvo identitete žvižgačev ter poskrbi za njihovo zaščito pred povračilnimi ukrepi in nepoštenimi ovadbami in prek katerega bodo lahko deležniki sporočali neskladnosti, kar bo omogočilo hitre popravne ukrepe; poudarja, da morajo biti ta orodja dostopna, pregledna in razpoložljiva v več jezikih ter da jim morajo deležniki zaupati, da bi se čim bolj povečala njihova učinkovitost in zagotovilo celovito upoštevanje prejetih dokazov;

17. obžaluje, da sta bili kljub zaporednim zaskrbljujočim ugotovitvam v letnih poročilih Komisije o stanju pravne države in ugotovitvam urada OLAF, ki so bile objavljene v letnih poročilih Komisije o zaščiti finančnih interesov EU, ter ugotovitvam Evropskega javnega tožilstva, ki kažejo na proračunska tveganja v več državah članicah, poslani le dve uradni obvestili, ukrepi na podlagi uredbe o pogojenosti pa so bili sprejeti samo v enem primeru; poudarja, da vrzel med ugotovitvami in izvrševanjem spodkopava verodostojnost uredbe in slabi njeno preventivno vlogo pri zaščiti finančnih interesov EU; opozarja na svarilo Evropskega računskega sodišča, da so odločitve o blokiranju ali sprostitvi sredstev, ki jih mora Svet sprejeti s kvalificirano večino, pogosto prepletene z nepovezanimi pogajanji na visoki ravni, za katera je potrebno soglasje; poudarja, da morajo odločitve temeljiti na tehničnih in pravnih ugotovitvah ter da se o njih ne bi smeli pogajati in pri tem uporabljati grožnjo blokiranja odločitev, za katere je potrebno soglasje v Svetu;

Ocenjevanje in uporaba mehanizma pogojenosti

18. poudarja, da je treba uredbo o pogojenosti dosledno uporabljati v vseh državah članicah; poziva Komisijo in po potrebi Svet, naj ukrepata hitro in povsem pregledno, če se ugotovi povezava med kršitvami načel pravne države ali tveganji takšnih kršitev in tveganji za proračun EU, zadevna država članica pa ne ukrepa, da bi težavo odpravila učinkovito, trajno in pravočasno; vztraja, da dolgotrajni neformalni dialogi ne smejo nadomestiti odločnega ukrepanja in da je treba odločno zavrniti politične blokade ali izsiljevanje, ki se uporabljajo za oviranje odločanja EU;

19. ponovno poudarja, da se pravne države v nobenem primeru ne sme šteti za pogajalsko sredstvo; poudarja, da se tega orodja ne sme uporabljati le kot skrajni ukrep, saj uredba o pogojenosti omogoča tudi delne začasne ustavitve v zgodnji fazi, in sicer, takoj ko se ugotovijo kršitve načela pravne države, ki bi lahko resno vplivale na proračun EU; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj instrument uporablja celovito in pravočasno;

20. poudarja, da morajo biti ocene Komisije nepristranske in poštene ter da mora Komisija v njih upoštevati vsa razpoložljiva dejstva in spoštovati načela objektivnosti, nediskriminacije in enakosti držav članic pred pogodbama o EU; poudarja, da je treba pri izbiri in obsegu ukrepov za zaščito proračuna spoštovati načelo sorazmernosti iz člena 5 uredbe o pogojenosti, tako da se upoštevajo resnost, trajanje in ponavljanje kršitve, sodelovanje zadevne države članice in konkretno finančno tveganje ter vpliv na legitimne končne prejemnike in upravičence, zlasti manjše; poziva Komisijo, naj objavi metodologijo kvantitativnega ocenjevanja tveganja, ki jo interno že uporablja, kot je priporočilo Evropsko računsko sodišče;

21. poudarja, da mora Komisija kot varuhinja Pogodb delovati popolnoma nepristransko ne glede na politično usmeritev nacionalnih vlad in pošteno sankcionirati vsako kršitev načela pravne države, ki ogroža proračun EU in vrednote EU, ter tako prepreči vtis, da se selektivno osredotoča na nekatere države članice; opozarja, da lahko samo tako nepristransko izvrševanje ohrani verodostojnost in legitimnost režima pogojenosti;

22. priznava, da nekateri vidiki uredbe o pogojenosti, zlasti zahteva, da se dokaže dovolj neposredna povezava med kršitvami načela pravne države in resnim tveganjem škodljivega vpliva na proračun EU, otežujejo uporabo mehanizma; obenem vztraja, da se take zahteve ne bi smele uporabljati kot utemeljitev za to, da se mehanizem ne uporabi;

Nazadovanje in razveljavitev popravnih ukrepov

23. ugotavlja, da je Svet sklenil, da bo začasno ustavil 55-odstotkov proračunskih obveznosti za tri operativne programe kohezijske politike za Madžarsko ter Komisiji prepovedal sklepanje novih pravnih obveznosti s skladi javnega interesa in subjekti, ki jih ti vzdržujejo, za financiranje EU, ki se izvaja v okviru neposrednega ali

posrednega upravljanja; opozarja na pravno analizo[20], ki dokazuje, da bi bilo treba zaradi sistemske in vztrajne narave kršitev načel pravne države s strani madžarske vlade začasno ustaviti znatno večji delež financiranja EU, da bi zaščitili proračun EU v skladu z načelom sorazmernosti; ugotavlja, da uredba o pogojenosti ne določa omejitev glede deleža obveznosti, ki se lahko začasno ustavijo, in meni, da bi se lahko začasno ustavilo do 100 % financiranja; ugotavlja, da je Komisija, potem ko je decembra 2022 sprejela ukrepe, decembra 2023 in nato zopet decembra 2024 ponovno ocenila ugotovljene kršitve in stanje popravnih ukrepov, po uradnem obvestilu madžarske vlade o odpravi kršitev, povezanih s skladi javnega interesa; poudarja, da je Komisija v obeh ocenah ugotovila, da potrebne zahteve niso bile izpolnjene; ugotavlja, da oceni Komisije nista vključevali dodatnih kršitev načela pravne države ali resnih tveganj takšnih kršitev, ki bi vplivale ali utegnile vplivati na finančne interese EU; poziva Komisijo, naj nujno ponovno oceni in obravnava nazadovanje na področju pravne države, zlasti kar zadeva neodvisnost sodstva, tako da predlaga dodatne ukrepe ali posodobi že obstoječe;

24. poudarja, da je treba sredstva EU, ki so začasno ustavljena na podlagi uredbe o pogojenosti, sprostiti šele, ko so razmere, zaradi katerih so bili sprejeti ukrepi, v celoti odpravljene, pri čemer se v celoti upoštevajo vse spremembe razmer v državi, in sicer od trenutka, ko je bila sprejeta prvotna odločitev o ukrepih, do trenutka, ko je bila sprejeta odločitev o odpravi ukrepov; se strinja s svarilom Evropskega računskega sodišča, da se režim pogojenosti ne sme spremeniti v „birokratsko formalnost“, pri kateri država članica zgolj formalno izpolnjuje zahteve, temveč ga morajo spremljati oprijemljive izboljšave v državi; poziva Komisijo, naj z objektivnimi referenčnimi merili in preverjanjem na kraju samem potrdi, da je spoštovanje pravne države preverljivo doseženo v praksi, ter naj poroča o svojih ugotovitvah, preden predlaga kakršno koli odpravo sprejetih ukrepov; meni, da bi morala Komisija izvajati tudi naknadne revizije, da bi preprečila nazadovanje po tem, ko se ukrepi odpravijo;

---

20 Sheppele, K. L. in drugi: „Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget“ (Začasna ustavitev vseh sredstev EU za Madžarsko: pravna analiza, zakaj je 100-odstotna zamrznitev „sorazmerna“ in „primerna“ v skladu z Uredbo 2020/2092 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije); študija, ki jo je naročil poslanec EP Daniel Freund iz skupine Verts/ALE; maj 2022.

25. opozarja, da je že junija 2023 opozoril na tveganje razveljavitve popravnih ukrepov po odpravi finančnih sankcij[21], kar ni izrecno zajeto niti v uredbi o pogojenosti niti v smernicah iz leta 2022; poudarja, da je tudi Evropsko računsko sodišče ugotovilo to tveganje; poziva Komisijo, naj v primeru naknadne razveljavitve popravnih ukrepov hitro ponovno ustavi in po potrebi izterja sredstva EU; pričakuje, da bo o takšnih ukrepih nemudoma obveščen;

26. poudarja, da bi bilo treba po odpravi ukrepov hitro nadaljevati s celovitim izvajanjem programov, vključno s prevzemanjem obveznosti in izplačilom sredstev; poudarja pomen tesnega sodelovanja Komisije z nacionalnimi organi, da se preprečijo zaostanki;

Povezave med režimom pogojenosti in drugimi instrumenti iz nabora orodij za krepitev pravne države

27. opozarja, da uredba o pogojenosti izrecno dopolnjuje obstoječa orodja za zaščito proračuna in se uporablja, „ko drugi postopki, določeni v zakonodaji Unije, ne bi omogočali učinkovitejše zaščite proračuna Unije“; obžaluje razlago Komisije, da bi bilo treba na podlagi tega besedila instrument uporabiti le kot skrajni ukrep; z veliko zaskrbljenostjo opozarja, da se drugi razpoložljivi ukrepi v preteklosti niso sistematično uporabljali; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so za spremljanje pravne države v okviru Komisije pristojne različne službe, kar ima včasih za posledico nedosledno, nepregledno in zapoznelo ukrepanje; obžaluje navidezno namero Komisije, da dodatno razdeli pristojnosti, saj bodo različne enote v njenem generalnem direktoratu za proračun zadolžene za ocenjevanje in spremljanje uredbe o pogojenosti in predlaganih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost v novem večletnem finančnem okviru; kritizira dejstvo, da ima ta ločitev odgovornosti za posledico zapletene strukture usklajevanja in predstavlja tveganje za uporabo uredbe o pogojenosti;

28. meni, da ni jasno, kako uredba o pogojenosti v praksi deluje v povezavi z drugimi instrumenti iz nabora orodij za krepitev pravne države, zlasti s horizontalnim omogočitvenim pogojem v Listini na podlagi uredbe o skupnih določbah in „super mejniki“, povezanimi s pravno državo, v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da Evropsko računsko sodišče ni vedno moglo preveriti razlogov, zakaj je Komisija izbrala eno orodje pravne države namesto drugega; je zaskrbljen, da ta nepreglednost spodkopava zaupanje v to, da se uredba o pogojenosti uporablja nepristransko; obžaluje, da je Komisija decembra 2023 ocenila, da je Madžarska izpolnila horizontalni omogočitveni pogoj o neodvisnosti

---

21 Resolucija Evropskega parlamenta z dne 1. junija 2023 o kršitvah načela pravne države in temeljnih pravic na Madžarskem ter zamrznjenih sredstvih EU (UL C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj).

sodstva, pri čemer je ohranila ukrepe, uvedene na podlagi uredbe o pogojenosti; poudarja, da ta nedoslednost ovira demokratični nadzor nad uporabo instrumentov; opozarja, da je Parlament marca 2024 pred Sodiščem Evropske unije sprožil sodni postopek proti Komisiji, da bi preveril zakonitost navedenega sklepa Komisije in zagotovil pravno varnost pri izvajanju mehanizma pravne države, ter da sodba Sodišča Evropske unije še ni bila izrečena;

29. poudarja, kako pomembno je ohraniti in nadalje krepiti sinergije med različnimi orodji pravne države; poudarja, da je treba s pravno državo povezane ukrepe, ki so potrebni za sprostitev sredstev EU, kot so opredeljeni v ustreznih sklepih, sprejetih v skladu z uredbo o skupnih določbah, uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost ter uredbo o pogojenosti, obravnavati kot enoten, celovit sveženj ter da se tudi ob napredku na enem ali več področjih plačila ne izvedejo, če na drugih še vedno obstajajo pomanjkljivosti; vztraja, da bi bilo treba upoštevati tudi vsako nazadovanje v zvezi z razmerami, ki so sprožile te ukrepe;

30. opozarja, da bi vladam, ki ne spoštujejo vrednot EU in njihovih obveznosti, da zaščitijo finančne interese EU, s tem da bi prerazporedili zamrznjena proračunska sredstva drugim programom ali ciljem pokazali, da je izgube mogoče nadomestiti na drugih področjih; meni, da duh uredbe o pogojenosti izključuje vsak tak prenos in zato poziva Komisijo, naj zavrne vse zahteve za prenos v druge programe ali prednostne naloge v okviru istega programa, ki bi omogočile izogibanje ukrepom na podlagi uredbe o pogojenosti; zahteva, da Komisija Parlamentu predloži celotno besedilo vsake take zahteve za prenos, da bi se lahko demokratični nadzor izvedel pred odločitvijo Komisije, in ne po njej; meni, da sredstva, ki so bila začasno ustavljena v skladu z uredbo o pogojenosti ali zaradi neizpolnjevanja horizontalnih omogočitvenih pogojev, ne bi smela biti upravičena do sprememb programov ali prerazporeditev;

Demokratični nadzor in preglednost

31. ugotavlja, da je Svet na podlagi uredbe o pogojenosti pooblaščen, da s kvalificirano večino spremeni predlog Komisije, preden se sprejmejo ukrepi, vloga Parlamenta pa je omejena na to, da je le naknadno obveščen, kar pomeni, da ena od vej proračunskega organa EU in organa EU za podelitev razrešnice ne more dejansko vplivati na odločitve, ki so ključne za zaščito proračuna EU; ugotavlja, da je Svet v edinem primeru, o katerem je moral odločati, povsem brez utemeljitve sprejel odločitev, da spremeni predlog Komisije in začasno ustavljene zneske financiranja zniža;

32. poudarja, da je iz raziskave Eurobarometer, ki je bila opravljena spomladi 2025, razvidna velika javna podpora temu, da se dodeljevanje sredstev EU poveže s spoštovanjem pravne države in demokratičnih načel, saj ta pristop podpira 85 % evropskih

državljanov; poudarja, da morajo poslanci Parlamenta kot neposredno izvoljeni predstavniki državljanov Unije spoštovati to jasno zahtevo in odločno zagovarjati mehanizem pogojenosti kot bistveno orodje za zaščito proračuna Unije in varovanje vrednot iz člena 2 PEU;

33. ponovno poudarja, da zelo resno jemlje svojo nadzorno vlogo v zvezi z izvajanjem uredbe o pogojenosti; priznava, da je Komisija izpolnila svojo pravno obveznost, da Parlament nemudoma obvesti o vseh predlaganih, sprejetih ali odpravljenih ukrepih; obžaluje, da je Komisija predložila le minimalne informacije brez ključnih podrobnosti in ni posredovala celotne dokumentacije niti potem, ko jo je Parlament zahteval; poudarja, da je pravočasna, celovita in proaktivna izmenjava informacij bistvena za učinkovito izvajanje njegovih proračunskih in nadzornih pristojnosti ter za ohranjanje zaupanja državljanov v institucije EU in verodostojnost Unije kot celote;

34. poleg tega obžaluje, da nima dostopa do celotnega besedila pisnih obvestil in izmenjav med službami Komisije in zadevno državo članico; poudarja, da zadrževanje teh dokazov ogroža pristojnosti Parlamenta glede proračunskega nadzora iz pogodb, in sicer iz člena 14(1) PEU in člena 319 PDEU; poleg tega obžaluje, da je moral večkrat uporabiti dopise ali resolucije, da bi od Komisije pridobil osnovne postopkovne informacije, in da so bili številni dokumenti predloženi z zelo veliko zamudo;

35. je seznanjen z zaključkom pogajanj o reviziji okvirnega sporazuma med Parlamentom in Komisijo, v katerem se je ta zavezala, da bo še naprej krepila medinstitucionalno sodelovanje v proračunskih zadevah; opozarja, da bi moral biti Parlament pri vseh vprašanjih izmenjave informacij enakopraven Svetu; vztraja, da mu je treba zagotoviti sistematičen, pravočasen, strukturiran in varen dostop do vseh informacij in dokumentacije, ki jih potrebuje za opravljanje svoje nadzorne vloge, vključno s pisnim obvestilom državi članici, ki jo je prizadela morebitna začasna ustavitev sredstev, vsemi zahtevami po dodatnih informacijah, korespondenco med službami Komisije in zadevno državo članico ter poročili, predloženimi v skladu s členom 5(2) uredbe o pogojenosti;

36. poziva Komisijo, naj se dogovori o varnem komunikacijskem kanalu, prek katerega bo zadevnim organom Parlamenta omogočen dostop do teh informacij, hkrati pa bo zagotovljena njihova zaupnost;

37. obžaluje, da Komisija v informacijah, ki jih je objavila v zvezi s svojimi ugotovitvami v specifičnih primerih na podlagi uredbe o pogojenosti, ni navedla konkretnih ugotovljenih kršitev načel pravne države, metodologije analize tveganja in izračuna sorazmernosti; ugotavlja, da so to pomanjkanje informacij izkoristili skrajni akterji

za širjenje dezinformacij o motivih in postopkih EU in opozarja, da bi se to lahko ponovilo v prihodnosti;

38. poudarja, da je treba organizacijam civilne družbe, ki so dejavne na tem področju, zagotoviti ustrezna finančna sredstva EU, saj imajo ključno vlogo pri varovanju pravne države, demokracije in temeljnih pravic;

Varstvo končnih prejemnikov in upravičencev

39. poudarja, da je potreben trden pristop, s katerim bi zagotovili, da končni prejemniki in upravičenci ne bodo kaznovani, ker so bila sredstva EU za njihovo vlado začasno ustavljena zaradi kršitev pravne države; pričakuje, da bo Komisije pri predlaganju ukrepov analizirala morebiten vpliv na končne prejemnike ali upravičence; poudarja, da je to načelo v središču pristopa pametne pogojenosti; opozarja zlasti na obveznost držav članic, za katere veljajo ukrepi na podlagi uredbe o pogojenosti, da še naprej izpolnjujejo vse obveznosti do končnih prejemnikov in upravičencev;

40. obžaluje, da v praksi te določbe niso bile v zadostni meri uresničene in da zaščitni ukrepi, določeni za končne prejemnike in upravičence ostajajo večinoma teoretični, saj so postopki za neposredno plačilo ali preusmeritev sredstev zapleteni, komunikacija s potencialnimi končnimi prejemniki in upravičenci pa neredna; poudarja, da je treba na ravni EU storiti več za izboljšanje zaščite legitimnih interesov končnih prejemnikov in upravičencev, vključno z lokalnimi in regionalnimi organi ter drugimi deležniki, ter za njihov dostop do sredstev EU, saj ne bi smeli biti kaznovani za kršitve centralne vlade;

41. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da v nekaterih državah članicah kleptokratske oligarhične strukture sistematično prevzemajo strateško pomembne sektorje, kot so mediji, telekomunikacije, bančništvo, trgovina na drobno, kmetijstvo, živila, zdravstveno varstvo, farmacija, gradbeništvo in turistični sektorji, kar lahko predstavlja tveganje za zaščito proračuna EU, na primer ko se za te strukture predložijo vloge za sredstva EU; poudarja, da je treba vsem vložnikom zagotoviti enake možnosti za dostop do sredstev EU ter do nepristranskih in učinkovitih pritožbenih mehanizmov;

42. poudarja, da ustrahovanje in povračilni ukrepi proti žvižgačem in preiskovalnim novinarjem v nekaterih državah članicah prispevajo k sistemskim tveganjem korupcije; poziva Komisijo, naj pri ocenjevanju proračunskih tveganj v skladu z uredbo o pogojenosti vse tovrstne povračilne ukrepe obravnava kot oteževalne dejavnike;

43. poudarja pomen sistematičnega vključevanja evropskih in mednarodnih standardov ter priporočil o preprečevanju pranja denarja in boju proti njemu v ocenjevanje, ki se izvaja na podlagi uredbe o pogojenosti; poziva Komisijo, naj za projekte, ki se

financirajo iz proračuna EU, razvije jasne kazalnike tveganja glede preprečevanja pranja denarja, da bi izboljšala izmenjavo informacij z nacionalnimi finančnoobveščevalnimi enotami;

Pridobljene izkušnje in priporočila za prihodnje izboljšave

44. na podlagi omejenih izkušenj meni, da je bil režim pogojenosti učinkovito orodje za zaščito finančnih interesov EU pred tveganji, ki izhajajo iz kršitev načel pravne države ali resnih tveganj tovrstnih kršitev; vztraja, da se mora režim še naprej uporabljati za celoten proračun EU, vključno z instrumenti, ki temeljijo na uspešnosti, tako da se bo za vse odhodke EU izvajal učinkovit nadzor pravne države; poziva Komisijo, naj ne glede na model financiranja poskrbi, da se bo uredba o pogojenosti dosledno uporabljala za proračun EU;

45. poudarja, da bi bilo treba izboljšati nekatere vidike uporabe uredbe o pogojenosti, da bi povečali njeno učinkovitost in preglednost ter usklajevanje in skladnost z drugimi instrumenti iz nabora orodij za krepitev pravne države, zlasti s predhodnimi orodji, po potrebi pa tudi z njihovo združeno uporabo;

46. poziva Komisijo, naj nujno revidira smernice za leto 2022, da bi bolj neposredno obravnavala tveganje preusmeritve ali prerazporeditve sredstev, objavila metodologijo po korakih, ki bo pokazala, kako se izračunava sorazmernost, opredelila „dovolj neposredno povezavo“ med kršitvijo načela pravne države in proračunskim tveganjem, zahtevala jasnejše povezave med kršitvami in sprejetimi ukrepi, tudi z natančnejšimi standardi za te kršitve, ter zagotovila jasne rešitve in praktične korake za obravnavanje nazadovanja, povezanega z ugotovljenimi kršitvami, če do njega pride; v zvezi s tem poziva k zgodnejšemu in preglednejšemu sodelovanju z deležniki, da se preprečijo takšne zamude v prihodnosti;

47. poudarja, da bi morala Komisija to povezavo med kršitvami in sprejetimi ukrepi dokumentirati v vsakem spisu zadeve in ob vsakem sklepu objaviti jedrnato razlago o tem, kako je bil ugotovljen obstoj „dovolj neposredne povezave“, pri čemer je treba uporabiti kazalnike, navedene v revidiranih smernicah;

48. v zvezi s tem poziva Komisijo, naj pregleda svojo razlago uredbe o pogojenosti kot instrumenta v skrajni sili in naj na splošno bolj proaktivno uporablja nabor orodij, ki so ji na voljo, tudi kadar je to upravičeno, vključno s členom 6(4), pri tem pa naj spoštuje načelo sorazmernosti; obžaluje, da se zdi, da sporočilo Komisije potrjuje ta pristop, saj se uredba o pogojenosti uporablja kot „zadnja obrambna linija“;

49. zahteva, naj Komisija v svoji oceni sorazmernosti sistematično upošteva negativne posledice za (morebitne) končne prejemnike in upravičence, zlasti manjše, med drugim univerze, mala in srednja

podjetja ter organizacije civilne družbe, in naj to analizo vključi v dokumentacijo, ki jo Komisija v skladu s členom 8 uredbe o pogojenosti posreduje Parlamentu;

50. poziva Komisijo, naj preuči, kako lahko učinkovito izpolni svojo obveznost glede zaščite legitimnih finančnih interesov končnih prejemnikov in upravičencev, zlasti tistih, ki jih prizadenejo posledice pomanjkljivosti na področju pravne države, tudi z uveljavljanjem ustreznih določb uredbe o pogojenosti v zvezi z obveznostmi držav članic, da izvedejo plačila in sredstva uporabijo nediskriminatorno; poudarja, da se z nobenim ukrepom, ki naj bi zakonitim končnim prejemnikom in upravičencem tudi v prihodnje omogočil črpanje sredstev EU, ne bi smela oslabiti uporaba uredbe o pogojenosti; pričakuje, da bo v celoti vključen v ta postopek;

51. poziva Komisijo, naj se sistematično sklicuje na postopke za ugotavljanje kršitev in ukrepe, sprejete v skladu s členom 6 finančne uredbe, ter na še nedokončane preglede pogojenosti, da države članice ne bodo mogle izkoriščati postopkovnih silosov in da bodo finančni interesi EU zaščiteni ne glede na uporabljeni pravni instrument;

52. meni, da bi morali popravne ukrepe spremljati zaščitni ukrepi, ki bi po potrebi preprečili pojav podobnih razmer ali še hujše nazadovanje v prihodnosti; poziva k vzpostavitvi trdnejšega okvira za spremljanje in poročanje, vključno s strukturiranim in sistematičnim mehanizmom javnega posvetovanja z nedržavnimi deležniki, zlasti glede stanja izvajanja popravnih ukrepov v državah članicah, v zvezi s katerimi se izvajajo postopki splošnega režima pogojenosti;

53. pričakuje, da bo Komisija sprejela konkretne ukrepe, da bi vzpostavila tesnejšo povezavo med priporočili iz letnih poročil o stanju pravne države in finančno podporo iz proračuna EU, kot je navedeno v poslanicah iz leta 2024, naslovljenih na komisarja, pristojna za proračun in za pravno državo; obžaluje, da v letnem poročilu o stanju pravne države za leto 2025 in zlasti v njegovih priporočilih ni podrobnosti o tem, kako se ugotovi ta povezava; poziva Komisijo, naj specifična priporočila za države iz letnih poročil o stanju pravne države preoblikuje v konkretne mejnike, ki jih bodo države članice sistematično uresničevale in ki se bodo po potrebi uporabili kot dokaz za utemeljitev aktivacije uredbe o pogojenosti;

54. poziva Komisijo, naj še naprej razvija povezavo med preventivnimi in odzivnimi instrumenti ter na podlagi ugotovitev iz letnega poročila o stanju pravne države nemudoma in usklajeno začne postopke za ugotavljanje kršitev; poziva Komisijo, naj v letnem poročilu o stanju pravne države oceni morebitna tveganja za proračun EU, ki jih predstavljajo pomanjkljivosti v ureditvah pravne države, in o njih poroča;

55. poudarja, da letno poročilo o pravni državi trenutno temelji na štirih stebrih, in sicer pravosodnem sistemu, protikorupcijskem okviru, pluralnosti medijev in drugih institucionalnih vprašanjih, povezanih s sistemom zavor in ravnovesij; pozdravlja, da je bila po večkratnih zahtevah Parlamenta v poročilo o stanju pravne države za leto 2025 vključena razsežnost enotnega trga, v kateri se obravnavajo različne hude in sistemske kršitve načela pravne države, ki vplivajo na podjetja in delavce v več državah članicah; poudarja, da so delujoč pravosodni sistem, močan protikorupcijski okvir, pluralnost medijev, ustrezen sistem zavor in ravnovesij ter delujoč enotni trg neločljivo povezani s pravno državo; ponavlja svoje stališče, da bi moralo letno poročilo o stanju pravne države zajemati celoten obseg vrednot iz člena 2 PEU, saj bi jih bilo treba obravnavati skupaj kot sklop vrednot;

56. meni, da bi morale sistematične kršitve načel pravne države, ki se ugotovijo v okviru stebrov letnega poročila o stanju pravne države in so dovolj neposredno povezane z zaščito proračuna EU, privesti do tega, da se uporabi mehanizem pogojenosti, zlasti ko kršitve zadevajo delovanje sodnega sistema in v primerih, kot so kršitve pravil, manipulacije ali dajanje prednosti pri razpisih in vlogah, ki vključujejo sredstva EU, ter upravno nadlegovanje, ki krši enako obravnavo lokalnih in regionalnih organov, podjetij ali drugih končnih prejemnikov in upravičencev ter njihov dostop do sredstev EU; poziva Komisijo, naj poskrbi za to, da bodo vsi deležniki lahko poročali o takih kršitvah, kar bo povečalo preglednost in odgovornost;

57. vztraja, da bi morala Komisija utemeljiti, zakaj se je odločila, da ne bo predlagala ukrepov v skladu z uredbo o pogojenosti, kadar priporočila za posamezne države, povezana s proračunom EU, ostanejo dolgo neobravnavana;

58. meni, da bi moral medinstitucionalni sporazum o proračunski disciplini[22] vključevati posebno prilogo o sodelovanju v zvezi z režimom pogojenosti; v zvezi s tem meni, da bi se lahko z rednim dialogom med tremi institucijami o stanju na področju zaščite proračuna EU v zvezi s pravno državo učinkovito izboljšalo usklajevanje glede nabora orodij za krepitev pravne države; meni, da bi moral Parlament dobiti uradno posvetovalno vlogo, preden Komisija posreduje kakršen koli predlog v skladu s členom 6(1) uredbe o pogojenosti;

---

22 Medinstitucionalni sporazum z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

59. vztraja, da je treba zaščititi njegove nadzorne pristojnosti, tako da se mu omogoči spremljanje doslednosti pri (ne)uporabi režima pogojenosti, s čimer se prepreči instrumentalizacija za politične namene ali nepreglednost; poziva Komisijo, naj mu v letnem proračunskem postopku posreduje konsolidiran letni seznam vseh odločitev o pogojenosti v vseh proračunskih postavkah;

60. poziva k četrtletnim strukturiranim dialogom med pristojnimi komisarji in pristojnimi odbori Parlamenta, da bi zagotovili pretok informacij v realnem času in okrepili demokratični nadzor;

61. poziva Svet, naj poskrbi, da bo postopek objektiven in utemeljen na dejstvih, ter naj čim bolj upošteva predloge Komisije; poleg tega ga poziva, naj postopka za sprejetje ukrepov ne spreminja v sredstvo za pogajanja;

62. poudarja, da je jasno in proaktivno komuniciranje ključnega pomena za krepitev zaupanja v institucije EU in za boj proti populističnemu diskurzu; opozarja, da uredba o pogojenosti Komisiji nalaga obveznost zagotavljanja informacij in smernic končnim prejemnikom in upravičencem prek spletnega mesta ali spletnega portala, skupaj z ustreznimi orodji, ki končnim prejemnikom ali upravičencem omogočajo, da Komisijo obvestijo o vseh kršitvah teh obveznosti, ki jih neposredno zadevajo; poudarja, da bi moral tak portal državljanom, končnim prejemnikom in upravičencem ter gospodarskim subjektom omogočati, da najdejo vse zadevne sklepe in ocene v okviru mehanizma pogojenosti in spremljajo celoten življenjski cikel primerov na podlagi uredbe o pogojenosti, od uradnega obvestila do morebitne odprave ukrepov, da bi povečali preglednost in preprečili širjenje napačnih informacij;

63. v zvezi s tem poziva Komisijo, naj objavi informativne preglede z vsemi prihodnjimi ukrepi na podlagi uredbe o pogojenosti, v katerih bodo navedeni vrsta in ocena kršitev, okvirni notranji časovni okviri za vsako fazo postopka, učinek na proračun EU, vključno z začasno ustavljenimi zneski, in po potrebi sorazmernost predlaganih ukrepov, saj so jasne in dostopne informacije bistvene za boj proti dezinformacijam in za to, da se državljanom dokaže, da EU pri obravnavanju kršitev pravne države ravna dosledno in pravično; poziva jo tudi, naj zagotovi, da bodo ustrezne informacije posredovane zadevnim končnim prejemnikom in upravičencem ter širši javnosti, pri čemer je treba zagotoviti skladnost s pravili o zaupnosti in varstvu podatkov; poleg tega poziva Komisijo, naj se dejavno bori proti dezinformacijam, povezanim z uporabo uredbe;

64. meni, da je uredba o pogojenosti sicer namenjena predvsem zaščiti proračuna EU pred tveganji, ki so posledica kršitev načel pravne države, vendar bi bilo smiselno preučiti tudi možnosti za boljšo zaščito proračuna EU pred kršitvami drugih vrednot iz člena 2 PEU; opozarja, da proračun EU ni nevtralen do kršitev demokracije,

enakosti in temeljnih pravic, kar lahko ima oprijemljive finančne posledice; meni, da člen 6 finančne uredbe zagotavlja pravno podlago za ukrepanje v primeru takšnih kršitev; poziva Komisijo, naj oceni razširitev instrumentov pogojenosti na primere, ko resne in sistemske kršitve drugih vrednot iz člena 2 PEU vplivajo na proračun EU;

65. poziva Komisijo, naj obravnava razdrobljenost odgovornosti za spremljanje pravne države in izvršilne ukrepe v svojih službah ter s tem povezana tveganja z racionalizacijo pristojnosti in odgovornosti v zvezi z vprašanji pravne države v preglednejši in učinkovitejši strukturi, da bi zagotovili skladnost, doslednost, preglednost in pravočasno izvrševanje ter okrepljeno komunikacijo s Parlamentom in državami članicami;

66. poziva Komisijo, naj okrepi svoje preiskovalne zmogljivosti z oblikovanjem stalnega seznama specializiranih strokovnjakov, ki bodo lahko ocenjevali zapletene kršitve načel pravne države, tako da se bodo lahko odločitve sprejemale hitreje in da bodo tehnično utemeljene, ter naj vzpostavi informacijski sistem, ki bo omogočal zaznavanje vzorcev ali podobnosti v prejetih poročilih;

67. spodbuja Komisijo, naj sprejme bolj proaktiven pristop k pritožbam in zagotovi, da bodo pritožbeni postopki v okviru uredbe o pogojenosti zagotavljali ustrezno zaščito žvižgačev, zlasti tistih v negotovih razmerah, za katere žvižgaštvo pomeni veliko tveganje, da se spodbudi prijavljanje;

68. poziva Komisijo, naj vzpostavi stalni okvir za usklajevanje, ki vključuje vse zadevne agencije in organe EU, da bi zagotovili zgodnje odkrivanje in učinkovito preiskovanje goljufij, pranja denarja in korupcije, ki škodijo finančnim interesom EU; zahteva redna poročila o teh ukrepih;

69. poziva države članice, naj zagotovijo spoštovanje pravne države in hitro obravnavajo vse ugotovljene kršitve, da bi zaščitile finančne interese EU in preprečile sprejetje ukrepov na podlagi uredbe o pogojenosti; poleg tega poziva k dodelitvi ustreznih sredstev nacionalnim organom, katerih delo je bistveno za spoštovanje pravne države;

70. poziva Evropsko računsko sodišče, naj pripravi posebno poročilo, v katerem bo ocenilo stroškovno učinkovitost uredbe o pogojenosti, vključno z upravnim bremenom, odvračilnim učinkom ter zaščito končnih prejemnikov in upravičencev;

Uredba o pogojenosti in naslednji večletni finančni okvir

71. je seznanjen z vidiki, povezanimi s pravno državo v predlogu Komisije za večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034, zlasti z

uvedbo horizontalnih pogojev o spoštovanju načel pravne države in Listine v predlogu Komisije o nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost; priznava pomen močnih zaščitnih ukrepov za spoštovanje vrednot EU med celotnim izvrševanjem sredstev EU; vendar izraža zaskrbljenost, ker je predlog Komisije še vedno nezadosten, saj:

(a) ne poenostavlja bistveno orodij pravne države niti ne določa usklajevanja različnih instrumentov pravne države, temveč uvaja prekrivanje in protislovja ter s tem tveganje za nastanek razdrobljenega sistema vzporednih instrumentov,

(b) določa sprožitev ukrepov za kršitve horizontalnega pogoja pravne države z izvedbenim sklepom Sveta, pri čemer Parlament v postopku nima vloge odločanja,

(c) lahko privede do uporabe izvedbenega sklepa Sveta zaradi povezave med pogojenostjo s pravno državo in pogojenostjo v Listini, kar otežuje njeno uporabo,

(d) ne zahteva dovolj neposredne povezave med kršitvijo načela pravne države in zaščito proračuna EU, kot v primeru mehanizma pogojevanja, ki vzbuja vprašanja glede pravne varnosti;

(e) pojasnjuje, da Komisija mehanizem pogojenosti še naprej obravnava kot instrument v skrajni sili;

72. obžaluje prekrivanja z mehanizmom pogojenosti, uvedenim s predlogom Komisije o večletnem finančnem okviru za obdobje 2028–2034; poziva k enotnemu, skladnemu in celovitemu okviru za vse programe financiranja EU v okviru uredbe o pogojenosti, ki bo zajemal omogočitvene pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za dostop do financiranja EU, in ukrepe za zamrznitev ali zadržanje sredstev, kadar ustrezni pogoji niso več izpolnjeni; poziva Komisijo, naj združi vsa orodja pravne države v enoten okvir z jasnimi, objektivnimi in preglednimi merili za uporabo ter pojasni, kako bo zagotovila usklajevanje teh orodij; vztraja, da bi morala Komisija, če takšna konsolidacija ne bo zagotovljena v sedanjem zakonodajnem okviru ali s pogajanji o naslednjem večletnem finančnem okviru, predlagati spremembe uredbe o pogojenosti, s katerimi bi Parlament in Svet postala enakopravna pri izvajanju zakonodaje;

73. ugotavlja, da Komisija predlaga, da se v okviru nacionalnih in regionalnih partnerstev ponovno zagotovijo sredstva, ki so bila sproščena zaradi odsotnosti popravnih ukrepov v odziv na ugotovljeno kršitev načela pravne države v skladu z uredbo o pogojenosti; zahteva pojasnilo, kako bi se lahko ti sproščeni zneski preusmerili v druge programe; vztraja, da je odločitev o uporabi sproščenih sredstev v pristojnosti proračunskega organa v okviru letnega proračunskega postopka in ne bi smela biti prepuščena presoji Komisije;

74. poudarja, da morajo vse odločitve o popolni ali delni začasni ustavitvi financiranja EU temeljiti na jasnih, objektivnih in preglednih merilih in postopkih, ne pa na nepreglednih pogajanjih; zahteva, da se sredstva EU zadržijo, če bistvene zahteve niso izpolnjene, in da se zamrznjena sredstva sprostijo zadevnim državam članicam šele, ko bodo v celoti izvedle smiselne reforme in preverljivo dokazale skladnost s pravno državo v praksi;

75. izraža resno zaskrbljenost, ker v skladu s predlogi Komisije od nobene pristojne institucije ali organa ne bo pričakovano, da bo preveril osnovne stroške ukrepov v okviru nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, financiranje, ki ni povezano z dejanskimi stroški, pa bi postalo glavna metoda izvrševanja proračuna; opozarja, da bo ta pristop resno omejil zmožnost določanja ali merjenja finančnih posledic kršitev načela pravne države; poleg tega opozarja, da bi to ogrozilo demokratični nadzor Parlamenta, ki temelji na Pogodbi, kot veje proračunskega organa in organa EU za podelitev razrešnice ter pomembno vlogo Evropskega računskega sodišča; meni, da je treba stroškovno učinkovitost, sledljivost in preglednost finančnih tokov od plačil končnim prejemnikom, vključno s podizvajalci, zagotoviti z interoperabilnim informacijskim sistemom, saj je to edini način za ugotavljanje in količinsko opredelitev proračunskega učinka kršitev načela pravne države; poudarja, da mora Komisija izboljšati točnost in natančnost informacij, ki se posredujejo Parlamentu;

°

° °

76. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Evropskemu računskemu sodišču, Sodišču Evropske unije ter vladam in parlamentom držav članic.